



# Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvernavdelingen  
Postboks 4034, 2306 Hamar

Saksbehandler, innvalgstelefon  
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Vår dato	Vår referanse
05.12.2018	2018/5776
Arkiv nr.	Deres referanse
461.3	

## Inspeksjonsrapport

2018.043.I.FMHE

Salsus AS,  
Norvald Strands veg 162,  
2212 Kongsvinger

### Inspeksjon ved Salsus AS

Dato for inspeksjonen: 04.12.2018  
Rapportnummer: 2018.043.I.FMHE  
Saksnr.: 2018/5776

#### Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:  
Tina Vangen, fabrikkssjef  
Andre tilstede: Svein Bakken, GIVAS

Fra Fylkesmannen i Hedmark:  
Steinar Østlie, senioringeniør

### Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Salsus AS, 04.12.2018:

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 3 anmerkninger:

- Utslippskontrollen er ikke fullt etablert.
- Avfallslagring (beinrester) har avgitt lukt gjennom sommeren.
- Internkontrollen for HMS/ytre miljø er ikke fullt implementert.

Virksomheten må sende en skriftlig vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse innen **01.11.2019**. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Med hilsen

Øyvind Gotehus e.f.  
miljøverndirektør

Steinar Østlie  
senioringeniør

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.*

## 1. Informasjon om virksomheten

<b>Organisasjonsnr (underenhet):</b> 813 538 512	<b>Eies av:</b> 913 530 853
<b>Besøksadresse:</b> Norvald Strands veg 162, 2212 Kongsvinger	<b>Telefon:</b> 62 00 33 00
<b>Bransjenr. (NACE-kode):</b> 10.890 Prod. næringsmidler	<b>E-post:</b> <a href="mailto:post@salsus.no">post@salsus.no</a>

### Kontrollert anlegg

<b>Navn:</b> Salsus AS	<b>Anleggsnr:</b> 0402.0158.01
<b>Kommune:</b> 0402 Kongsvinger	<b>Anleggsaktivitet:</b> Næringsmiddelind.
<b>Fylke:</b> Hedmark	<b>Risikoklasse:</b> -
<b>Tillatelse gitt:</b> 06.11.2017	<b>Tillatelse sist oppdatert:</b> -

## 2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om virksomheten etterlever regelverk som omfatter virksomhetens risiko for å forurense det ytre miljø, samt rutiner for håndtering av avfall og kjemikalier. Videre er det undersøkt om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt:

- Utslipp til vann og luft – utslippskontroll og dokumentasjon av driftsresultater
- Håndtering, lagring og levering av farlig avfall
- Håndtering av kjemikalier, rutiner for substitusjon
- Påvirkning av støy og lukt på omgivelsene
- Forebyggende vedlikehold
- Beredskapstiltak
- Kartlegging og vurdering av risiko for å forurense ytre miljø
- Rutiner for registrering og behandling av uønskede hendelser (avviksbehandling)

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

### Definisjoner

**Avvik:** Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

**Anmerkning:** Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

## 3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 3 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Noen av disse forholdene ville for en etablert bedrift blitt karakterisert som avvik. Vi har likevel valgt å klassifisere forholdene som anmerkninger, ettersom virksomheten fortsatt befinner seg i en etableringsfase, der det arbeides med å utbedre dårlige tekniske løsninger for en del utstyr. Virksomheten er godt bevisst på hvilke tiltak som må gjennomføres framover.

Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen

**01.11.2019.**

## **Klageadgang**

Pålegget om rapportering/tilbakemelding er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

## **4. Gebyr for inspeksjonen**

Virksomheten er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (Gebyrsats følger av samlet medgått ressursbruk ved inspeksjonen, jf. Fylkesmannens varselbrev datert 04.10.2018). Dette betyr at dere skal betale *kr. 17 200* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om fastsettelse av gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens kap 39. Gebyrets størrelse kan klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

## **5. Offentlighet i forvaltningen**

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på [www.norskeutslipp.no](http://www.norskeutslipp.no) (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

- Kongsvinger kommune
- GIVAS IKS

## **6. Avvik**

Det ble ikke avdekket avvik under inspeksjonen.

## **7. Anmerkninger**

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

### **Anmerkning 1**

**Utslippskontrollen er ikke fullt etablert.**

### **Kommentarer:**

Det skal tas 6 årlige ukeblandprøver til utslippskontrollen. Foreløpig er det tatt ut 2 blandprøver på 8-9 måneders drift, basert på daglige stikkprøver fra hver av fettavskillerne (to utslippspunkter). Det er ikke etablert automatiske prøvetakere for uttak av hyppige og representative delprøver gjennom døgnet. Automatiske prøvetakere skal monteres.

De daglige delprøvene er tatt ut på dagtid når produksjonen og vaskeaktiviteten er høy, slik at analyseresultatene trolig videre høyere utslipp enn hva som er reelt. Vasking foregår over nesten hele produksjonsdagen fra ca. 10 på formiddagen til midnatt (ZIP-vask). Dette starter opp når det aktuelle produksjonsutstyret er ferdig kjørt for den aktuelle dagen. Selv om produksjonen skulle øke i framtida, vil ikke dette medføre økt vaskeaktivitet.

Konsentrasjonsverdiene for total fosfor (tot-P) ligger over kravene i tillatelsen (19-35 mg/l), mens kravet er 10 mg/l. Virksomheten tilskriver den høye fosforkonsentrasjonen P-innholdet i vaskemidlene. Konsentrasjonen av fett, organisk stoff og suspendert stoff ligger under grenseverdiene, mens pH ligger noe over, ca. 10, mens tillat intervall er 6,5-9. Det er montert en syre- og en basetank for justering av pH. Det ble opplyst at den automatiske pH-justeringen ikke fungerer, dette skal rettes opp nå.

GIVAS IKS har ikke registrert store ulemper knyttet til påslippet etter at det ble etablert. Det er ikke merkbart fettinnhold eller avsetninger i pumpestasjoner på nettet. Men selskapet er noe bekymret for det høye fosfor-innholdet. Det er akseptabelt å avvete dette en tid framover for å se an påvirkningen på renseprosessen ved rensaneanlegget. Aktuelle tiltak kan være å prøve ut vaskemidler med lavere P-innhold, hvis disse er like effektive i vaskeprosessen.

## **Anmerkning 2**

**Avfallslagring (beinrester) har avgitt lukt gjennom sommeren.**

### **Kommentarer:**

Container med avfall av beinrester har tidvis gitt noe luktulempet gjennom den varme sommeren (klage fra nabobedrift). Kjøttet/beinrestene holder ca. 100 °C når det blir lagt ut. Disse containerne bør tømmes daglig, men noen ganger har renovatør ikke hatt anledning til det. Ved lagring av bein over natta og neste dag har dette medført luktulempet i nære omgivelser. Bedriften vurderte å sette opp et telt over containerne, med fant at dette ikke var hensiktsmessig.

Ingen andre produsenter i Norge har så store mengder av disse avfallstypene, derfor har ingen avfallsselskaper eller andre gode løsninger på håndtering og lagring. Det søkes løsninger med å utnytte bein- og matrester til pulver som skal inngå i fôr. Waister bistår med dette. Tørking eller kverning kan være aktuelle prosessiltak, avhengig hvordan det skal brukes og selges.

## **Anmerkning 3**

**Internkontrollen for HMS/ytre miljø er ikke fullt implementert.**

### **Kommentarer:**

Risikovurderinger: Det er ikke gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) for utslipp fra produksjonen, kun for gasslekkasjer. Alle uønskede og skadelige hendelser bør kartlegges og risikovurderes med sikte på å dokumentere behov for risiko- og skadebegrensende tiltak.

Avviksbehandling: Det er ikke registrert avvik for ytre miljø. Overskridelse av rensekravene har ikke vært registrert og behandlet som avvik. Se for øvrig omtale av IK-status under «Andre forhold» nedenfor.

## 8. Andre forhold

Bedriften startet testproduksjon i april 2018. Det er 18 arbeidstakere, ca. halvparten er innleid grunnet varierende mannskapsbehov. Produksjonen er buljong og sauser. Det kan være aktuelt å supplere med supper, men dette foreligger det ikke planer om foreløpig. Produktene har ett års holdbarhet i romtemperatur. Eventuell bakterievekst testes i varmeskap ved 37 °C i 3 uker.

Produksjonen koker ut kraft på bein. Dette koker over natta i kokekjeler på 8-9000 liter, bedriften har til sammen 4 kjeler. Om morgenen siles krafta av til containere. Dette utnyttes til sauser eller kraft, leveres til A La Carte, Oslo. Ei koke går samlet over 2 dager.

Det kokes 4 tonn bein i en kjele. Dersom samtlige 4 containere er i drift samtidig, gir det 16 tonn beinavfall per døgn. Virksomheten ser på løsninger for å kunne utnytte bein og grønnsaksrester som produkt. Bein kan males opp til pulver, som kan utnyttes til fôr eller mat. Nofima på Ås deltar i dette utviklingsprosjektet. Se ellers anmerkning 2.

Virksomheten sliter med å få produksjonsutstyret skikkelig i gang. En del utstyr må skiftes ut. Sensorer hekter seg opp. Dette skal utbedres fram mot jul. Som følge av problemer med produksjonen så langt har produksjonen maksimalt ligget på 100 000 liter/mnd., mens rammen er 4000 tonn/år eller 16 tonn/døgn. Virksomheten har også mistet vanntrykket noen ganger, men etter at vannledningen ble lagt om utenom en nabobedrift, har dette problemet minket. Det skal gjennomføres tiltak for å erstatte kjølevann med kjølemaskin på taket.

Rensetiltak er slamavskilling, fettavskillere, pH-nøytralisering og hydraulisk utjaming. pH-nøytraliseringa fungerer foreløpig ikke etter hensikten (se anmerkning 1). Avløp fra prosessen går til vanntårn, derfra skjer det et jamnt påslipp til fettavskillerne. Det er montert to fettavskillere. De to utslippspunktene kommer fra hhv. golv (SIVA-utskiller) og produksjonsutstyr (Coctico-utskiller). Det er ikke hensiktsmessig å knytte sammen påslippene til ett utslippspunkt, da må det graves opp lange grøfter på utearealene. Det er knyttet alarmer til fettavskillerne hvis de er fulle.

Virksomheten anser ikke at de har noe utendørs støyproblem. De har vifter, men har ikke registrert nevneverdig støy selv eller mottatt klager på støy.

Det er et utslipp til luft fra fyrkjel som fyres på propan. Denne har kapasitet 3MW. Det tas røykgassprøver, men virksomheten har ikke fått meldinger om unormale eller høye verdier. Det er også montert alarm på gassanlegg tilknyttet fyrkjele.

### *Kjemikalier*

Vaskemidler oppbevares på 2 stk. tusenliters IBC-containerer. Containerne har oppsamlingsvolum som samler omtrent en tredel av fullt volum. Hydrogenperoksid lagres på 5-liters kanner. Det er 9 vaskestasjoner (H<sub>2</sub>O<sub>2</sub>) i bygget. Vaskeprosessen må kunne fjerne fett. Kjemikalier lagres på 3 forskjellige rom, inkludert propan for fyrkjelen.

Leverandører har vært Lilleborg og ACO kjem. Leverandørene sender filer med datablad. To personer kan vurdere nye, aktuelle kjemikalier. Det er en forutsetning at kjemikaliene er næringsmiddelgodkjent.

Virksomheten har sikkerhetsutstyr for håndtering av kjemikalier og 4 nøddusjer.

### *Avfall*

Virksomheten har leveringsavtale med Ragn Sells. Produksjonen har foreløpig ikke frambrakt farlig avfall. Det er komprimatorer for papp, plast og restavfall. Lager for restavfall har ozonanlegg. En person på lageret har et overordnet ansvar for avfallshåndteringen. Organiseringen av avfallshåndteringen er foreløpig en organisatorisk utfordring.

### *Forebyggende vedlikehold*

Det er utarbeidet rutiner for utstyr som må ha daglig eller ukentlig vedlikehold. Dette gjelder bl.a. måleutstyr og en del sensorer. Det er inngått vedlikeholdsavtaler med flere utstys-leverandører. En del utstyr, samt bygningsmessige og tekniske løsninger må bygges om eller endres. Trück leies foreløpig.

### *Grunnforurensning*

Virksomheten kjenner ikke til eventuell grunnforurensning på området. Det ble funnet og tatt opp en gammel oljetank under golvet i bygget i forbindelse med etableringen. Schütz og et gammelt mekanisk verksted har tidligere driftet på samme område.

### *Internkontroll*

Målfastssettelse: Det er fastsatt overordnede generelle mål for ytre miljø – «ingen skadelig hendelser», men det er ikke tallfestet delmål som kan måles og evalueres. Virksomheten mener de ikke har tilstrekkelig grunnlag og erfaring for dette foreløpig.

Avviksbehandling: Det er utarbeidet én rutine for avviksregistrering, men inntrufne hendelser blir gruppert etter tema. Det er foreløpig ikke registrert avvik for ytre miljø. Se ellers anmerkning 3.

## **9. Dokumentunderlag**

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrenning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- Utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 06.11.2017.